

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024.
GADA ES VĒLĒŠANĀM

1

BIBLIOTĒKAS GARANTĒ VIENLĪDZĪGU PIEKĻUVI

Stiprināt bibliotēku iespēju sniegt
piekļuvi kultūrai un izglītībai ikvienam,
lai nodrošinātu tiesisku Eiropu

2

BIBLIOTĒKAS BALSTA DEMOKRĀTIJU

Stiprināt bibliotēku iespēju
realizēt savu potenciālu kā
pilsonisko iespēju telpām, lai
veidotu demokrātisku Eiropu

3

BIBLIOTĒKAS SPĒCINA IEKĻAUJOŠAS INOVĀCIJAS

Stiprināt bibliotēku iespēju
būt iekļaujošu inovāciju un
efektīvas atvērtās zinātnes
sistēmas "mugurkaulam", lai
nodrošinātu inovatīvu Eiropu

4

BIBLIOTĒKAS SARGĀ EIROPAS ATMIŅU

Stiprināt bibliotēku iespēju aizsargāt un nodrošināt piekļuvi mūsu
mantojumam, lai veidotu informētu Eiropu, kas var balstīties uz savu pagātņi

5

BIBLIOTĒKAS VIRZA GLOBĀLO ATTĪSTĪBU

Stiprināt partnervalstu bibliotēku iespēju mācīties un attīstīties,
lai veidotu drošāku pasauli ar spēcīgu Eiropas ietekmi

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS
2024. GADA
ES VĒLĒŠANĀM

1

BIBLIOTĒKAS GARANTĒ VIENLĪDZĪGU PIEKĻUVI

Stiprināt bibliotēku iespēju sniegt piekļuvi kultūrai un izglītībai ikvienam, lai nodrošinātu tiesisku Eiropu

Bibliotēkas ir vārti uz zināšanām un informāciju, sākot no klasiskās literatūras līdz jaunākajiem pētījumiem. Daudziem eiropiešiem bibliotēkas patiešām ir vietējās kultūras infrastruktūra, kas nodrošina vietu, kur smelties iedvesmu, justies droši un atjaunot spēkus. Būtiski, ka tās īsteno cilvēka pamattiesības piedalīties kopienas kultūras dzīvē.

Bibliotēkas ir galvenie dalībnieki arī neformālās izglītības jomā, piedāvājot digitālās pratības, rakstpratības un medijpratības pilnveidi dažādām sabiedrības grupām. Pateicoties padziļinātajām zināšanām par to lietotāju vajadzībām un kultūru, bibliotēkas izstrādā programmas, kas, paverot jaunas iespējas, būtiski maina cilvēku dzīvi.

Saskaņā ar pašreizējām pilnvarām, vienošanās par ES darba plānu kultūras jomā ir radījusi iespēju izprast bibliotēku lomu - un kā mēs to stiprinām - arī Eiropas līmenī. Tagad ir īstais laiks sasniegt rezultātus!

Tāpēc mēs aicinām Eiropas Savienību:

- ES programmās atvēlēt finansējuma pozīcijas izglītības un kultūras projektiem, kuros iesaistītas bibliotēkas
- atbalstīt un sekmēt ES mēroga mācības un pieredzes apmaiņu bibliotēku jomas profesionāļiem un veicināt portālu un rīku koplietošanu starp bibliotēkām dažādās dalībvalstīs
- stiprināt bibliotēku infrastruktūru, tostarp digitālo infrastruktūru, lai ikviens eiropietis varētu gūt labumu no kvalitatīviem bibliotēku pakalpojumiem

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024. GADA ES VĒLĒŠANĀM

2

BIBLIOTĒKAS BALSTA DEMOKRĀTIJU

Stiprināt bibliotēku iespēju realizēt savu potenciālu kā pilsonisko iespēju telpām, lai veidotu demokrātisku Eiropu

Mēs uzskatām, ka bibliotēkas var sniegt iedzīvotājiem iespēju veidot demokrātisku, sociāli iesaistītu un digitāli iekļaujošu Eiropu. Tās ir ne tikai telpas individuālai izglītošanai un kultūras baudīšanai (kas pats par sevi ir būtisks demokrātijas elements), tās ir arī nozīmīgas telpas kopienas un pilsoniskās sabiedrības iesaistes stiprināšanai. ES darba plānā kultūras jomā ir atzīta bibliotēku daudzveidīgā loma tiltu veidošanā.

Ipaši nozīmīgs bibliotēku uzdevums ir veicināt informācijas integritāti, kā arī pilnveidot prasmes novērtēt un atpazīt informāciju. Visā Eiropā bibliotēkas jau sen aktīvi iesaistījušās kopienām paredzētu programmu izstrādē, bet lai vēl vairāk palielinātu savu ieguldījumu, tagad sistemātiski jāiekļaujas arī nacionālajās un Eiropas stratēģijās.

Bibliotēkas ir arī daļa no plašākiem centieniem nodrošināt informētu lēmumu pieņemšanu valdībās, parlamentos un plašākā sabiedrībā. Pieaugot zināšanu pārvaldības nozīmei kā noturības un inovāciju priekšnoteikumam, Eiropai būs vajadzīgas visu veidu bibliotēkas arvien vairāk un vairāk.

Tāpēc mēs aicinām Eiropas Savienību:

- ES finansējuma programmās iekļaut īpašas budžeta pozīcijas, lai atbalstītu iedzīvotāju iesaistes pasākumus publiskajās bibliotēkās, kā arī ES mēroga mācības un pieredzes apmaiņas pasākumus bibliotēku darbiniekiem
- uzsākt plašākus pētījumus par līdzdalību un iedzīvotāju iesaistīšanu publisko bibliotēku aktivitātēs un uzsvērt, ka bibliotēkām ir jābūt informācijas integritātes stratēģiju centrā
- sadarboties ar publiskajām bibliotēkām, lai informētu par politikas jomām, kas attiecas uz ES iedzīvotājiem, tostarp demokrātiju, ilgtspēju un digitālajām tehnoloģijām

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024. GADA ES VĒLĒŠANĀM

3

BIBLIOTĒKAS SPĒCINA IEKĻAUJOŠAS INOVĀCIJAS

Stiprināt bibliotēku iespēju būt iekļaujošu inovāciju un efektīvas atvērtās zinātnes sistēmas "mugurkaulam", lai nodrošinātu inovatīvu Eiropu

Eiropas Savienība jau ir pasaules līdere atvērtās zinātnes jomā, tās atbalstam veicinot infrastruktūras un politikas virzienu izstrādi institūciju, nacionālajā un starptautiskajā līmenī. Tas nes augļus pētniecības rezultātu tempa, kvalitātes un pieejamības ziņā. Eiropa turpmākajos gados var stiprināt savu pētniecības bāzi, ne tikai turpinot pašreizējo izcilo darbu pētniecības jomā, bet arī nodrošinot plašāku vienotu pieeju normatīvajiem aktiem.

Bibliotēkas ir līderes arī amatierzinātnes potenciāla izmantošanā. Amatierzinātnei ir milzīgs potenciāls, ne tikai lai veicinātu rakstpratību un izpratni par zinātņi sabiedrībā, bet arī lai sekmētu iespēju veikt pētījumus, kas citādi nebūtu iespējami.

Tāpēc mēs aicinām Eiropas Savienību:

- atkārtoti apstiprināt un pastiprināt savu līdzšinējo uzsvaru uz atvērto zinātņi, īpaši ar pasākumiem, kas nodrošina noteiktību un skaidrību, piemēram, sekundārās publicēšanas un tiesību saglabāšanas iespēju kontekstā
- apstiprināt pētniecību kā regulatīvu principu un nodrošināt, ka tā plašākas darbības konteksts, tostarp autortiesības, ietekmes novērtēšanas process un darbs saistībā ar konkurences un tirgus jautājumiem papildina nevis mazina tā ietekmi
- sniegt mērķtiecīgu atbalstu amatierzinātņei efektīvas prakses veicināšanai un pieredzes apmaiņai, kā arī bibliotēkām šīs lomas nodrošināšanai

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024. GADA ES VĒLĒŠANĀM

4

BIBLIOTĒKAS SARGĀ EIROPAS ATMIŅU

Stiprināt bibliotēku iespēju aizsargāt un nodrošināt piekļuvi mūsu mantojumam, lai veidotu informētu Eiropu, kas var balstīties uz savu pagātņi

Bibliotēkas ir būtiska infrastruktūras daļa Eiropas atmiņas uzturēšanā un iespējā izmantot tās pieredzi un stiprās puses nākotnē. Tomēr pētīt mantojuma lomu un potenciālu, dokumentārais mantojums pārāk bieži tiek atstāts novārtā.

Tādām aizraujošām iniciatīvām kā, piemēram, "Jaunais Eiropas "Bauhaus", būtu jāpievērš uzmanība šim mantojumam, savukārt Eiropas starptautiskā līderpozīcija kultūras integrēšanā plašākā attīstības politikā būtu jāatspoguļo centienos veicināt uz kultūru vērstu progresu, balstoties uz bibliotēkām.

Svarīgi ir arī turpināt ieguldīt līdzekļus Eiropas mantojuma saglabāšanā, lai savā daudzveidībā tas būtu pieejams visiem eiropiešiem; lai visiem būtu iespējas šo mantojumu izmantot radošuma veicināšanai.

Tāpēc mēs aicinām Eiropas Savienību:

- nodrošināt, lai plašās kultūras programmās pilnībā tiktu ņemta vērā dokumentārā mantojuma nozīme un līdzdalība saistībā ar to, tostarp ES pieejā kultūrai un ilgtspējīgai attīstībai
- izmantot Autortiesību direktīvas pārskatīšanu, lai izpētītu, cik lielā mērā ir paplašinājusies piekļuve komerciālajā aprītē nepieejamiem darbiem, un veicināt efektīvāku un plašāku piekļuvi tiem
- nodrošināt, lai bibliotēkas varētu iegādāties un nodrošināt piekļuvi e-grāmatām, tostarp digitāli radītiem vai digitalizētiem tekstiem

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024. GADA ES VĒLĒŠANĀM

5

BIBLIOTĒKAS VIRZA GLOBĀLO ATTĪSTĪBU

Stiprināt partnervalstu bibliotēku iespēju mācīties un attīstīties, lai veidotu drošāku pasauli ar spēcīgu Eiropas ietekmi

Izmantojot ārējās partnerības un atbalstu attīstībai, Eiropas Savienībai ir iespēja panākt pārmaiņas visā pasaulē. Darbs ar bibliotēku sistēmām un bibliotēkām citur pasaulē nodrošina iespēju integrācijas, inovāciju un izaugsmes paātrināšanai līdz pat kopienām, jo īpaši izmantojot idejas un pieredzi, kas gūta Eiropas bibliotēkās.

Eiropas Savienībai ir liela ietekme arī starptautiskajā arēnā. ES jau ir iestājusies par to, lai kultūru iekļautu kā attīstības mērķi ES un G20 kontekstā, kā arī nākamajā Parlamenta un Komisijas pilnvaru termiņā tā būs galvenais dalībnieks "Attīstības Dienaskārtības laika periodam pēc 2030. gada" izstrādē.

Visbeidzot, bibliotēku darbu veicina atbilstoši noteikumi par intelektuālo īpašumu un citi noteikumi. Tomēr daudzām valstīm nav iespēju vai atbalsta, lai atjauninātu noteikumus atbilstoši digitālajam laikmetam, kā arī pārrobežu sadarbība joprojām ir sarežģīta. ES, strādājot Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijā un tirdzniecības nolīgumos, var palīdzēt citām valstīm atgūt iekavēto.

Tāpēc mēs aicinām Eiropas Savienību:

- nodrošināt, lai citiem pasaules reģioniem izveidotās attīstības atbalsta programmas maksimāli izmantotu bibliotēkas kā pakalpojumu sniegšanas infrastruktūru
- turpināt atbalstīt kultūras mērķa iekļaušanas nepieciešamību "Attīstības Dienaskārtībā laika periodam pēc 2030. gada", kā arī uzsvērt informētas un rīcībspējīgas sabiedrības nozīmi
- īstenot pozitīvu pieeju starptautiskajai autortiesību reformai, lai bibliotēkas visā pasaulē varētu pildīt savus uzdevumus gan valstu robežās, gan ārpus tām

BIBLIOTĒKAS ILGTSPĒJĪGAI NĀKOTNEI

MANIFESTS 2024. GADA ES VĒLĒŠANĀM

KONTAKTI

PL2030	Ilona Kish	ilona@pl2030.eu
EBLIDA	Mikkel Christoffersen	mikkel.christoffersen@eblida.org
IFLA	Stephen Wyber	stephen.wyber@ifla.org
NAPLE	Stuart Hamilton	shamilton@lgma.ie
LIBER	Martine Pronk	martine.pronk@libereurope.org

